חדר בריחה כיתתי לחנוכה

מכונת הזמן

מסע של 2,000 שנה אחורה – כדי להציל את חנוכה!

כיתות ד'–ה'

6 תחנות בכיתה

45 דקות

מכונת הזמן • **מסע לחנוכה**

מדריך למורה

הדף הזה לא לתלמידים 😉

על המשחק

חדר בריחה כיתתי לכיתות ד׳–ה׳, לשיעור אחד (כ־45 דקות). מכונת הזמן התקלקלה, וחנוכה עלול להיעלם מההיסטוריה! הכיתה מתחלקת ל־4–6 צוותים, וכל צוות "נוסע בזמן" בין 6 תחנות – כל תחנה היא רגע אמיתי בסיפור חנוכה. כל משימה נותנת **אות**, ויחד הן יוצרות את **מילת הקוד** שמחזירה את המכונה הביתה. בסוף המשחק התלמידים מכירים את כל סיפור החג, לפי הסדר.

הכנה – 15 דקות

1. תולים את 6 **שלטי התחנות** בפינות הכיתה, ומניחים מעטפה ליד כל אחד.
2. מדפיסים מכל דף תחנה **עותק לכל צוות** ומכניסים למעטפה. דף תחנה 5 (סדר האירועים) – הצוותים גוזרים.
3. לכל צוות: **כרטיס מסע בזמן** אחד, עיפרון ומספריים.

פתרונות

תחנה	שם	סוג	תשובה	אות
1	צו המלך	צופן האותיות היווניות	**תורה**	מ
2	מתתיהו ובניו	חידת היגיון	**יהודה**	ת
3	המערות במדבר	מפה וכיוונים	**מערה 4**	ת
4	מחנה המכבים	בעיות מילוליות	**6**	י
5	סדר האירועים	ציר זמן	**כרטיס 2**	ה
6	נס פך השמן	חשבון החנוכייה	**44**	ו

סדר מעבר בין תחנות

	1	2	3	4	5	6
צוות 1	1	2	3	4	5	6
צוות 2	2	3	4	5	6	1
צוות 3	3	4	5	6	1	2
צוות 4	4	5	6	1	2	3
צוות 5	5	6	1	2	3	4
צוות 6	6	1	2	3	4	5

כל צוות מתחיל בתחנה אחרת. כל 6 דקות – "קפיצה בזמן!"

מילת הקוד

האותיות לפי מספרי התחנות

מ ת ת י ה ו

טיפים

- **בדיקה עצמית:** לכל תחנה יש לוח פתרונות. תשובה לא נכונה נותנת אות אחרת – והמילה לא תצא.
- בסוף אפשר לבקש מכל צוות לספר את סיפור חנוכה לפי סדר התחנות – זה הסיכום הכי טוב.
- הערה היסטורית: השנים בתחנות מעוגלות ומיועדות להמחשה.

תקלה במכונת הזמן!

הודעה דחופה מהמעבדה • המורה מקריאה בקול

דחוף!

שלום לכם, נוסעי זמן אמיצים!

כאן ד"ר תמר זמני, ממציאת מכונת הזמן. קרתה תקלה נוראית: המכונה שלי קפצה 2,000 שנה אחורה – והתפזרה ל־**6 חלקים**, כל אחד ברגע אחר בסיפור חנוכה!

אם לא נאסוף את החלקים – **חנוכה ייעלם מההיסטוריה**. לא יהיו סופגניות, לא סביבונים ולא חנוכייה!

בכל תחנה בכיתה מחכה משימה מתקופה אחרת. כל משימה שתפתרו תיתן לכם **אות** – כתבו אותה בכרטיס המסע. כשיהיו לכם כל 6 האותיות, תגלו את **שם הגיבור** שמפעיל את המכונה. לחשו אותו למורה – ונחזור הביתה!

בהצלחה, ומהר!

ד"ר תמר זמני

כרטיס מסע בזמן

אחד לכל צוות

שימו לב

👉 6 המשימות נמצאות בעמודים הבאים (תחנות 6–1), והן נתלות בפינות הכיתה. הכרטיס הזה נשאר אצל הצוות.

שם הצוות _____

נוסעי הזמן בצוות

_____ _____ _____

_____ _____ _____

✦ ציר הזמן – כתבו את האות בתחנה המתאימה ✦

175 לפנה"ס	167 לפנה"ס	166 לפנה"ס	165 לפנה"ס	164 לפנה"ס	164 לפנה"ס
תחנה 1 צו המלך	**תחנה 2** מתתיהו ובניו	**תחנה 3** המערות במדבר	**תחנה 4** מחנה המכבים	**תחנה 5** סדר האירועים	**תחנה 6** נס פך השמן

בונוס לצוותים מהירים: אחרי שגיליתם את מילת הקוד – כתבו בשורה אחת מה למדתם על הגיבור הזה.

_____

מילת הקוד

שם הגיבור שמפעיל את המכונה:

תחנה 1

⏳ 175 לפנה״ס

צו המלך

פענחו את האותיות היווניות

הגעתם לשנת 175 לפנה״ס. המלך היווני **אנטיוכוס** שלח צו לכל הערים ביהודה – אבל הוא כתוב באותיות יווניות! השתמשו בטבלה כדי לפענח.

מפתח: אות יוונית ← אות עברית

α	β	γ	δ	ε	ζ	η	θ	ι	κ	λ	μ	ν	ξ	ο	π	ρ	σ	τ	υ	φ	χ
א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת

הצו של המלך אנטיוכוס

α ο ζ υ

□ □ □ □

μ μ ν ζ δ

□ □ □ □ □

χ ζ υ ε

□ □ □ □

לוח הפתרונות

מה אסור לעשות לפי הצו? (המילה האחרונה) – מצאו אותה בטבלה

שבת	תורה	חנוכה	תפילה
ל	מ	ק	ר

מתתיהו ובניו

חידת היגיון

שנת 167 לפנה"ס, הכפר **מודיעין**. הכוהן הזקן **מתתיהו** מסרב לציית לצו של המלך! יש לו 5 בנים – והם יהיו "המכבים". סדרו את הבנים מהגדול לקטן.

יוחנן | **שמעון** | **יהודה** | **אלעזר** | **יונתן**

רמזים

- יוחנן הוא הבן הבכור – הגדול מכולם.
- יונתן הוא הבן הצעיר ביותר.
- שמעון נולד לפני יהודה.
- אלעזר נולד אחרי יהודה.

כתבו את השמות לפי הסדר

הבכור	השני	השלישי	הרביעי	הצעיר

לוח הפתרונות

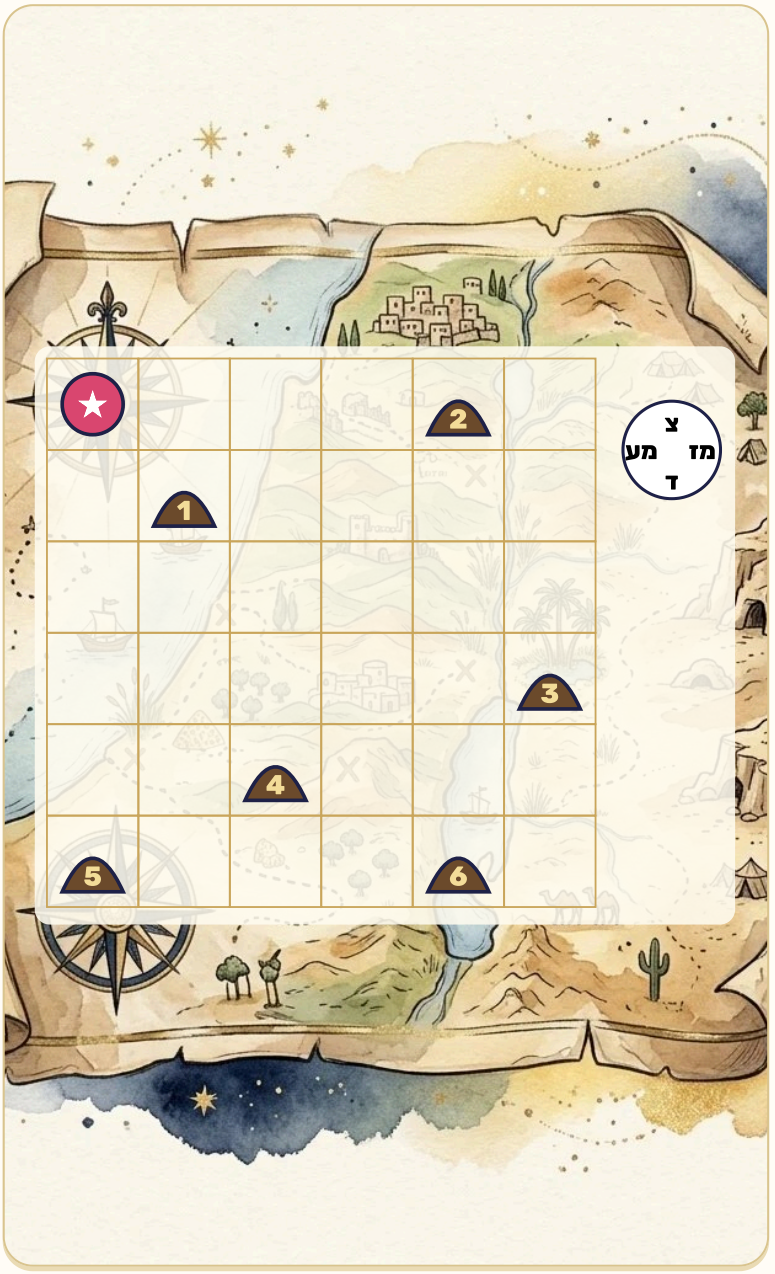
מי הבן השלישי? מצאו את שמו בטבלה

שמעון	יהודה	אלעזר	יונתן
ס	ת	ב	צ

המערות במדבר

מצאו את המערה הנכונה

שנת 166 לפנה"ס. המכבים מסתתרים במערות שבמדבר יהודה. יהודה המכבי השאיר לכם הוראות הליכה – התחילו בכוכב ★ וגלו באיזו מערה הוא מחכה.

ההוראות של יהודה

1. 2 צעדים **מזרחה** (ימינה)
2. 4 צעדים **דרומה** (למטה)

כל צעד = משבצת אחת.
מזרח = ימינה, דרום = למטה.

לוח הפתרונות

באיזו מערה מחכה יהודה? מצאו את המספר בטבלה

2	3	4	5
ע	פ	ת	ש

מחנה המכבים

בעיות חשבון

שנת 165 לפנה״ס. במחנה המכבים מתכוננים למשימה הגדולה. עזרו ליהודה לחשב!

1 כל אחד מ־5 הבנים של מתתיהו הכין 6 מגינים. כמה מגינים יש בסך הכל? ____

2 48 לוחמים התחלקו שווה ל־6 קבוצות. כמה לוחמים בכל קבוצה? ____

3 קחו את התשובה של **שאלה 1** והחסירו ממנה **3 פעמים** את התשובה של **שאלה 2**. ____

לוח הפתרונות

מצאו את התשובה של שאלה 3 בטבלה

4	6	8	24
ע	י	פ	צ

תחנה 5

⏳ 164 לפנה"ס

סדר האירועים

מה קרה קודם?

אוי! הקפיצה בזמן ערבבה את סיפור חנוכה. גזרו את 5 הכרטיסים, סדרו אותם לפי מה שקרה קודם – וכתבו בריבוע של כל כרטיס את המספר שלו (1 = קרה ראשון).

☐	יהודה המכבי מוביל את המכבים ומנצח	ש
☐	המלך אנטיוכוס אוסר על היהודים לשמור את מצוותיהם	ו
☐	מתתיהו מסרב לצו ומורד בכפר מודיעין	ה
☐	מוצאים כד שמן קטן אחד – והוא דולק 8 ימים	ח
☐	המכבים מנקים ומטהרים את בית המקדש	ל

לוח הפתרונות

איזו אות כתובה על כרטיס מספר 2? היא האות של התחנה!

1	2	3	4
ו	ה	ש	ל

נס פך השמן

חשבון החנוכייה

שנת 164 לפנה"ס. בבית המקדש מצאו כד שמן אחד שהספיק ליום אחד – והוא דלק **8 ימים**! לזכר הנס מדליקים חנוכייה. כמה נרות מדליקים בכל החג?

לילה 1	לילה 2	לילה 3	לילה 4	לילה 5	לילה 6	לילה 7	לילה 8
1	2	3	4	5	6	7	8

1. חברו את כל הנרות של 8 הלילות: 1 + 2 + 3 + ... + 8 = _____

2. בכל לילה מדליקים גם **שמש**. כמה שמשים בכל החג? _____

3. חברו את שתי התשובות: _____

טיפ: 1+8, 2+7, 3+6, 4+5 – מה יוצא בכל זוג?

לוח הפתרונות

כמה נרות בכל החג (כולל השמשים)? מצאו בטבלה

36	44	45	8
ז	ו	ך	ט

שלטי תחנות

מכונת הזמן • תחנה

צו המלך

⏳ 175 לפנה"ס

מכונת הזמן • תחנה

מתתיהו ובניו

⏳ 167 לפנה"ס

שלטי תחנות

מכונת הזמן • תחנה

המערות במדבר

⏳ 166 לפנה"ס

מכונת הזמן • תחנה

מחנה המכבים

⏳ 165 לפנה"ס

שלטי תחנות

מכונת הזמן • תחנה

סדר האירועים

⏳ 164 לפנה"ס

מכונת הזמן • תחנה

נס פך השמן

⏳ 164 לפנה"ס

תעודות אישיות

תעודה אישית לכל תלמיד/ה – 4 בעמוד. גוזרים לאורך הקו.

חנוכה ניצל!

תעודת נוסע/ת זמן

ניתנת ל: _____

שנסע/ה 2,000 שנה אחורה
והציל/ה את חג החנוכה!

ד"ר תמר זמני

חנוכה ניצל!

תעודת נוסע/ת זמן

ניתנת ל: _____

שנסע/ה 2,000 שנה אחורה
והציל/ה את חג החנוכה!

ד"ר תמר זמני

חנוכה ניצל!

תעודת נוסע/ת זמן

ניתנת ל: _____

שנסע/ה 2,000 שנה אחורה
והציל/ה את חג החנוכה!

ד"ר תמר זמני

חנוכה ניצל!

תעודת נוסע/ת זמן

ניתנת ל: _____

שנסע/ה 2,000 שנה אחורה
והציל/ה את חג החנוכה!

ד"ר תמר זמני

חזרנו הביתה!

המורה מקריאה בסוף השיעור

מתתיהו!

הצלחתם, נוסעי זמן! המכונה תוקנה וחזרנו הביתה.

בדרך פגשתם את הצו של אנטיוכוס, את מתתיהו ובניו במודיעין, הסתתרתם במערות, עזרתם במחנה המכבים, סידרתם את הסיפור – וראיתם את נס פך השמן.

ובזכותכם – חנוכה נשאר בהיסטוריה. חג אורים שמח!

ד"ר תמר זמני